

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

«Затверджую»

Ректор

проф. Коваль І.М.

2017 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
(освітньо-наукова)

освітній рівень	<u>третій (освітньо-науковий)</u>
спеціальність	<u>032 «Історія та археологія»</u>
спеціалізація	_____

Одеса 2017

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр та назва)
спеціальність 032 Історія та археологія
(шифр та назва)
спеціалізація _____
(назва)
Тип диплому одиничний
(одиничний, подвійний, спільний)
Обсяг програми 45
(кредитів ЄКТС)
Нормативний термін навчання **4 роки**
Форма навчання денна

Схвалено Вченою радою історичного факультету
“ 23” лютого 2017 р., протокол № 6.

Схвалено Вченою радою ОНУ імені І. І. Мечникова
“ 28 ” лютого 2017 року, протокол № 6 .

РОЗРОБНИКИ:

1. Кушнір В. Г. – д.і.н., професор, декан факультету
2. Гребцова І.С. – д.і.н., професор, професор кафедри нової та новітньої історії
3. Сминтина О.В. – д.і.н., професор, завідувач кафедри археології та етнології України
4. Бачинська О.А. – д.і.н., професор, завідувач кафедри історії України
5. Синявська О.О. – к.і.н., доцент, голова навчально-методичної комісії факультету

ЗМІСТ

ВСТУП	4
НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ.....	4
МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	5
ВИМОГИ ДО РІВНЯ ОСВІТИ ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧАТИ НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ, ТА ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ ВСТУПНИКІВ.....	7
ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ.....	7
ПРИДАТНІСТЬ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ПОДАЛЬШОГО НАВЧАННЯ.....	9
ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ.....	10
ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	18
<i>Таблиця 1.</i> Перелік компетентностей здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 032«Історія та археологія».....	21
<i>Таблиця 2.</i> Результати навчання, загальні та фахові компетентності здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 032«Історія та археологія».....	24
<i>Таблиця 3.</i> Зміст підготовки здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 032«Історія та археологія» та програмні результати навчання	31
<i>Таблиця 4.</i> Розподіл змісту освітньо-наукової програми, навчальний час за циклами підготовки, навчальними дисциплінами, практиками, циклом наукових досліджень та шифри сформованих компетентностей.....	49
<i>Таблиця 5.</i> Розподіл змісту освітньо-наукової програми та максимальний навчальний час за циклами підготовки.....	52

ВСТУП

Освітньо-наукова програма (ОНП) призначена для сертифікації докторів філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» і поширюється на Одеський національний університет імені І.І.Мечникова.

ОНП підготовки фахівців третього рівня кваліфікації за спеціальністю 032 «Історія та археологія» визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть почати навчання за ОНП, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен володіти здобувач наукового ступеня *доктора філософії*.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі.

Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» в аспірантурі становить чотири роки.

Нормативні посилання

Під час розробки використано посилання на такі нормативні документи:

– Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. від 2014 р., № 37-38, стор. 2716, ст. 2004, станом на 20.04.2016. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрана. – Доступно на 20.04.2016;

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. № 266;

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки докторів філософії та докторів наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261.

– Національна рамка кваліфікацій / [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України № 1341 від 23 листопада 2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>. – Назва з екрана. – Доступно на 20.04.2016;

– Теоретико-методичні засади розроблення освітніх програм: [метод. посібн. для студентів вищих навч. закл.] / І.М. Коваль, О.В. Запорожченко, В.М. Хмарський. – Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2016. – 47 с.

Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою освітньо-наукової програми за спеціальністю 032 «Історія та археологія» є підготовка висококваліфікованого, конкурентоздатного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія», який успішно виконав та захистив власне наукове дослідження у спеціалізованій вченій раді, здатний до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної, педагогічно-організаційної та педагогічної діяльності у галузі 03 «Гуманітарні науки».

Основні завдання освітньо-наукової програми:

- сформувані у здобувача третього рівня вищої освіти – першого наукового ступеня доктора філософії загальні компетентності (філософсько-методологічні, мовно-комунікативні, науково-педагогічні), які достатні для проведення власного наукового дослідження за спеціальністю 032 «Історія та археологія», участі у колективній науково-дослідній роботі у галузі «гуманітарні науки» та її організації; достатні для здійснення власної педагогічної діяльності, організації науково-методичної роботи профільної кафедри (відділу) у закладі вищої освіти (науковій установі);

- сформувані у здобувача третього рівня вищої освіти – першого наукового ступеня доктора філософії спеціальні компетентності за спеціальністю 032 «Історія та археологія», які достатні для проведення власного наукового дослідження, здійснення власної науково-педагогічної діяльності, здійснення управління науково-дослідною роботою у галузі історії в цілому та здійснення практичної фахової діяльності у галузі «гуманітарні науки»;

- забезпечити виконання здобувачем наукового ступеня доктора філософії власного наукового дослідження (як правило, у формі

дисертаційної роботи) відповідно до пріоритетних напрямів розвитку вітчизняної та світової науки у галузі історії та вимог, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія»;

- створити умови для належного визначення основних етапів та змістовних завдань власного наукового дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії та послідовність їх виконання;

- забезпечити структуроване наукове керівництво власним науковим дослідженням здобувача наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія»;

- створити умови для належної публікації проміжних та остаточних результатів власного наукового дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» у наукових фахових періодичних виданнях та під час роботи наукових конференцій;

- забезпечити системну розширену педагогічну практику аспіранта (здобувача) на кафедрах факультету, яка включає в себе опанування сучасними методиками, сучасними інформаційними технологіями викладання історичних дисциплін в межах спеціальності 032 «Історія та археологія», зокрема проведення навчальних занять, підготовку та публікацію власних науково-методичних праць за профілем (робоча навчальна програма, конспект лекцій тощо), практичне освоєння принципів та методів організації науково-педагогічної, наукової та виховної роботи профільної кафедри (розподіл функціональних обов'язків, розподіл педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи факультету й університету тощо), практичне використання методів історичного дослідження при здійсненні фахової експертизи;

- забезпечити якісний проміжний контроль виконання здобувачем ступеня доктора філософії власного наукового дослідження, створити умови для всебічної, об'єктивної фахової експертизи результатів наукового дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії, їх відповідності чинним вимогам до дисертаційних робіт;

- створити умови для підготовки до процедури захисту дисертації (наукового дослідження) здобувача наукового ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді.

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою та вимоги до професійного відбору вступників

На навчання для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) приймаються громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства,

які проживають на території України на законних підставах, мають другий освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, магістра) та виявили бажання здобути ступінь вищої освіти доктор філософії (PhD).

Прийом на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) на навчання для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) здійснюється за результатами фахових вступних випробувань.

Для конкурсного відбору вступників при прийомі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) на основі здобутого ступеня магістра (спеціаліста) конкурсний бал обчислюється як сума результату фахового випробування, вступного екзамену з іноземної мови та додаткових показників, визначених правилами прийому до ОНУ імені І.І.Мечникова.

Характеристика програми

Освітньо-наукова програма (ОНП) підготовки докторів філософії поширюється в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова.

Предметна область (галузь знань)

Фахівець рівня **доктор філософії**.

За спеціальністю **032 «Історія та археологія»**.

Галузь науки **03 Гуманітарні науки**.

Освітній рівень: **третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти**.

Кваліфікації: **доктор філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю «Історія та археологія»**.

З узагальненим об'єктом діяльності: **наука, культура, вища освіта**,

З нормативним терміном навчання (очна форма): **чотири роки**.

Фокус програми:

Програма призначена для сертифікації докторів філософії та атестації випускників Одеського національного університету імені І.І.Мечникова. Успішне виконання особою ОНП є підставою для присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Ця освітньо-наукова програма (ОНП) розрахована на підготовку заочною (денною та вечірньою) формами навчання фахівців третього рівня вищої освіти – першого наукового ступеня у галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Орієнтація програми:

Освітньо-наукова програма спрямована на формування у здобувача третього рівня вищої освіти – першого наукового ступеня (доктора філософії) теоретичних знань, умінь, навичок, загальних та спеціальних компетентностей за спеціальністю 032 «Історія та археологія», необхідних

для продукування нових ідей та проведення наукових досліджень, розв'язання комплексних наукових проблем. Програма передбачає формування у здобувача третього рівня вищої освіти – першого наукового ступеня (доктора філософії) здатностей до здійснення науково-дослідницької, інноваційної, професійно-практичної, організаційно-освітньої діяльності у сфері історичної науки; опанування методологією, сучасними методиками викладання історичних дисциплін для студентів закладів вищої освіти та викладацького складу вищої школи, що проходять підвищення кваліфікації й перепідготовку. Освітньо-наукова програма забезпечує опанування здобувачем третього рівня вищої освіти – першого наукового ступеня (доктора філософії) методологією, сучасними методиками та інформаційними технологіями організації навчального процесу підготовки фахівців з вищою освітою першого (бакалаврського), другого (магістерського) і третього (доктора філософії) рівнів вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми є забезпечення проведення здобувачем третього рівня вищої освіти – першого наукового ступеня автономного наукового дослідження за спеціальністю 032 «Історія та археологія», результати якого містять наукову новизну, є розв'язанням важливої для розвитку історичних наук проблеми, мають теоретичне та практичне значення для розвитку гуманітарних наук, мають високий рівень публічності та доступності у вітчизняному та світовому науково-освітньому просторі.

Освітньо-наукова програма розрахована на 4 роки та складається з двох основних складових: освітньої (45 кредитів ЄКТС) та наукової. Ця програма встановлює:

- необхідний рівень теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, здобутих особою і достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі дослідницько-іноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та методикою педагогічної діяльності у закладі вищої освіти, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого повинні мати наукову новизну, теоретичне та практичне значення;
- нормативний зміст навчання в Одеському національному університеті імені І.І Мечникова, обсяг та рівень засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог третього освітнього рівня доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 «Історія та археологія» ;
- перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 «Історія та археологія»;

- форму проміжної та підсумкової атестації;
- термін навчання.

Особливості програми:

Програма містить велику складову науково-дослідної та практичної самостійної роботи аспірантів по проведенню дослідження, так і роботи в наукових групах, які працюють над широким колом питань у галузі гуманітарних студій сучасних проблем історії та археології.

Придатність до працевлаштування та подальшого навчання

В умовах середовища, що динамічно розвивається, постійно підвищуються вимоги щодо кадрового забезпечення професійної діяльності. У зв'язку з цим останнім часом з боку ринку праці та потенційних роботодавців формується запит на фахівців найвищої кваліфікації, спеціалістів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку праці виходять з Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327, та окреслюють сфери діяльності випускників аспірантури, серед яких викладацька і науково-дослідницька діяльність, а також консультативно-аналітична діяльність в секторі державного управління.

Таким чином, заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві і затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями, як:

1. Суб'єкти освітянської сфери, зокрема ЗВО різних рівнів акредитації.

2. Науково-дослідні установи НАН України, а також науково-дослідні функціональні підрозділи міністерств і відомств, які потребують фахівців, що володіють глибокими теоретичними знаннями, уміннями та навичками аналізу процесів соціокультурного розвитку, вміють самостійно здійснювати наукові дослідження, отримувати наукові результати, продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з оцінюванням та аналізом соціокультурних явищ.

3. Суб'єкти державного та підприємницького секторів, які здійснюють аналітичну, проектну, консультативну діяльність в соціокультурній сфері.

За результатами виконання освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія», присвоєння відповідної академічної та професійної кваліфікації згідно Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327, враховуючи реальні потреби ринку праці випускники аспірантури мають такі перспективи працевлаштування:

1. Посада *викладача* кафедри закладу вищої освіти.
2. Посада *наукового співробітника* науково-дослідницької установи.
3. Посада *наукового співробітника, аналітика, консультанта із соціокультурних питань* керівника структурного підрозділу (професійний соціокультурний аналітик).
4. Посада *експерта з соціокультурних питань* в науково-дослідних установах та органах державного управління.
5. Посада *соціокультурного аналітика* в бізнес-структурах та органах державного управління.
6. Посада *керівника середньої та вищої ланки структурних підрозділів органів освіти*.

**Показчик професійних назв робіт за кодами професій, що відповідає
ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 032 «Історія та
археологія»**

КОД КП	ПРОФЕСІЙНА НАЗВА РОБОТИ
1143.4	Вища посадова особа громадської організації (у галузі культури, освіти, благодійності, прав людини та ін.)
1229.6	Голова секції (творчої)
1143.4	Голова (інша вища посадова особа) відділення громадської організації (гуманітарної, спеціалізованої)
1210.1	Директор (ректор, начальник) вищого навчального закладу (технікуму, коледжу, інституту, академії, університету і т. ін.)
1229.4	Завідувач лабораторії (освіта)
23	Викладачі
231	Викладачі університетів та закладів вищої освіти
2310.1	Доцент
2310.2	Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів (асистент, викладач вищого навчального закладу)
2443	Професіонали в галузі історії
2443.1	Наукові співробітники (історія)
2443.2	Історики
2442	Професіонали в галузі археології
2442.1	Наукові співробітники (археологія)
2442.2	Археологи

Підходи до викладання, навчання та оцінювання

Стиль та методика викладання освітніх дисциплін.

Під час викладання навчальних дисциплін буде застосовано проблемно-орієнтований стиль викладання. Теоретичні та практичні завдання, які не були вирішені в процесі наукового і суспільного розвитку, засвідчують суперечність між опанованим знанням і тим, що треба пізнати,

дослідити. Елемент проблемності у викладанні спонукає слухача (суб'єкта пізнавальної діяльності) збагачувати знання.

При викладенні тематичного матеріалу відповідних дисциплін буде застосовано загальнонаукову методологію, яка використовується в усіх або в переважній більшості наук: історичний, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний (пізнавальний) підходи, узагальнення, моделювання та інші.

Навчальний матеріал передбачається подавати так, щоб він залучив слухача до проблемних ситуацій та викликав у нього пізнавальну потребу. Одним із психологічних структурних елементів проблемної ситуації є інформаційно-пізнавальна суперечність, без якої проблемна ситуація неможлива. Створення проблемної ситуації – найвідповідальніший етап у проблемно-розвиваючому навчанні. Система методів проблемно-розвиваючого навчання ґрунтується на принципах цілеспрямованості, бінарності (безпосередня взаємодія викладача й аспіранта) та її складають показовий, діалогічний, евристичний, дослідницький та інші методи.

Показовий метод – спосіб на основі створення інформаційно-пізнавальної суперечності між раніше засвоєними знаннями та новими фактами, законами, правилами і положеннями з метою пояснення слухачам суті нових понять і формування уявлення про логіку вирішення наукової проблеми. Викладач пояснює навчальний матеріал, формулює проблему, що виникла в історії науки, способи її вирішення вченими. Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності вирішення проблеми.

Евристичний метод базується на створенні інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично, з метою організації самостійної роботи аспіранта щодо засвоєння частини програми за допомогою проблемно-пізнавальних завдань.

Дослідницький метод реалізується через створення інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично з метою самостійного засвоєння слухачами нових понять, способів інтелектуальних і практичних дій.

Програмований метод – оснований на суперечності між практично досягнутим результатом і нестачею у слухачів знань для його теоретичного обґрунтування шляхом поетапного поділу навчального матеріалу на питання, задачі й завдання та організації самостійного вивчення нового (або

повторення раніше вивченого) матеріалу частинами. Шляхом поетапного роздрібнення навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у створенні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення гіпотези і перевірки правильності її вирішення.

Пояснювально-ілюстративний метод, коли студенти отримують знання з лекції, учбової та методичної літератури, за допомогою інших засобів у «готовому» вигляді. Сприймаючи та осмислюючи факти, оцінки та висновки, студенти залишаються в межах репродуктивного (відтворюючого) мислення. Цей метод підходить особливо при передачі великого обсягу інформації.

Репродуктивний метод – застосування вивченого на основі взірця або правила, діяльність студентів має алгоритмічний характер.

Метод проблемного викладу – викладач формулює пізнавальну задачу, а далі, використовуючи систему доказів, порівнюючи різні точки зору та підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання.

Частково-пошуковий, або евристичний метод полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у процесі навчання або самостійно сформульованих пізнавальних задач під керівництвом педагога або на основі евристичних програм та вказівок. Процес мислення при цьому набуває продуктивного характеру, водночас знаходиться під контролем викладача або самоконтролем на основі роботи над програмами та навчальними посібниками. Різновид – евристична бесіда на семінарах та колоквиумах.

Метод проблемного викладення пропонує вирішення конкретних історичних проблем через роботу з історичними джерелами, роботу з науково-дослідницькими працями, аналіз конкретних історичних ситуацій, що базується на формулюванні пізнавального завдання, розкритті системи доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, демонстрації способу розв'язання поставленого завдання.

Кожну навчальну дисципліну вивчають у чіткій логічній послідовності, у тісному часовому і методичному зв'язку з іншими дисциплінами.

Навчання організується у потоках і навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, практичне заняття та ін. Основний зміст дисциплін викладається на лекційних заняттях у належно методично-оформленому вигляді. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від слухача до викладача) оперативно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

Практичні заняття мають на меті навчити розв'язувати специфічні завдання за спеціальністю. Найчастіше практичні заняття мають

систематичний характер і логічно продовжують почату на лекціях роботу. Однак на лекції можливо лише в загальних рисах показати підхід до розв'язання задачі, виконання розрахунків, конструювання об'єктів. Повне розкриття науково-теоретичних принципів здійснюється на практичних заняттях та під час виконання ІНДЗ.

Система оцінювання.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог тощо.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

– характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обгрунтована, творча;

– якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;

– рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;

– досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези, розв'язувати проблеми.

У процесі перевірки знань і успішності аудиторії використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою (за навчальний семестр). За результатами вивчення дисципліни обов'язковим є підсумкове накопичення розрахункового мінімуму балів – 60 балів.

Методи контролю плануються в усній та письмовій формах. Невід'ємною частиною підготовки слухачів дисципліни до контролю є наявність конспекту лекцій та відвідування практичних (семінарськихзанять), а також своєчасне виконання індивідуальної та самостійної роботи. Невчасне виконання (без поважної причини) поточних завдань і звітування з перенесенням на наступні заняття викликає зниження підсумкової оцінки за їх виконання.

Іспит (залік) здійснюється в усній формі або у формі письмової роботи, яка складається з теоретичних питань, практичних (ситуаційних, творчих, аналітичних) завдань, тестів різного рівня складності, які поєднуються у пропорції, що логічно врівноважує теоретичну і практичну частину екзамену.

Аспіранти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж розрахунковий мінімум – 60 балів, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Застосування сучасних технологій викладання та навчання

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» здійснюється шляхом ефективного поєднання традиційних методик навчання та сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційно-комунікаційне навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу.

Сучасні інформаційні освітні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів. Для підготовки фахівців третього рівня освіти зі спеціальності 032 «Історія та археологія» застосування сучасних інформаційних технологій сприяє формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання таких як метод групової роботи, синектика, дискусії, рольові ігри, кейс-метод, метод портфоліо, метод проєктів, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій сприяють розвитку дослідницької, творчої та пізнавальної діяльності аспірантів.

Методики тренінгового навчання у вигляді виконання пошукових та творчих завдань з використанням сучасних інформаційних технологій, роботи з базами бібліографічних та інших видів даних, проходження асистентської практики, апробація результатів самостійного наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Застосування сучасних педагогічних технологій при підготовці фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії дають можливість:

- підвищити інтенсивність навчального процесу;
- сприяти посиленню ролі методів активного пізнання у навчальному процесі;
- підвищити ефективність навчання за рахунок його індивідуалізації;
- сприяти підвищенню інформатизації суспільства;
- оволодіти методологією наукової та педагогічної роботи,
- розвивати уміння, навички та інші компетентності здобувачів ступеня доктора філософії, необхідні для здійснення самостійних наукових досліджень, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності;
- сприяти розвитку комунікативних здібностей аспірантів;
- науковим керівникам – систематично контролювати виконання освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців

освітньо-наукового ступеня доктора філософії, здійснювати систематичне керівництво самостійного наукового дослідження аспіранта, аналізувати його результати, а також контролювати хід виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта.

Науково-дослідницька робота аспірантів

Науково-дослідницька робота аспірантів є обов'язковою складовою підготовки висококваліфікованих фахівців (докторів філософії), здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові завдання. Ця робота кредитами не обліковується.

Наукова складова включає проведення фундаментальних досліджень на факультеті, підготовку до публічного захисту дисертаційного дослідження, тематика якого визначена відповідною кафедрою та затверджена вченою радою факультету, написання та публікацію статей та апробацію результатів за напрямком дисертаційного дослідження (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України, має бути опубліковано не менше 5 статей у вітчизняних і міжнародних фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, у тому числі одна стаття у науковому журналі, який включено до міжнародних наукометричних баз даних).

Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності.

На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже виконаними на кафедрі дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки. Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми.

2. Проводить планування дисертаційної роботи шляхом складання індивідуального плану аспіранта.

3. Здійснює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи. Визначає об'єкт і предмет наукового дослідження.

4. Обирає методи (методику) проведення дослідження.

5. Здійснює опис процесу наукового дослідження у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

Під час основного етапу науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури з використанням дисциплін загальної та професійної підготовки, що викладаються. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних міждисциплінарних підходів, наукових методологічних принципів та прийомів дослідження, відповідних тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Здійснює підготовку та видання публікацій за темою дисертації: наукових публікацій у вітчизняних фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки і виданнях, включених у міжнародні наукометричні бази даних, наукових публікацій в інших виданнях.

4. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях: у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах. Бере участь у конкурсах наукових робіт.

5. Бере участь у роботі Наукового товариства студентів та аспірантів та узаходах Ради молодих вчених університету.

6. Залучається до виконання міжвузівських або університетських грантів, а також наукових планів кафедр.

7. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи, формулюванням висновків дисертаційної роботи.

8. Здійснює оцінку отриманих результатів, які виносяться для обговорення та дискусії на засіданні кафедри.

9. Проходить попередню експертизу дисертації на кафедрі (передзахист).

10. Займається роботою з підготовки рукопису дисертації.

11. Працює над створенням нових перспективних засобів, в організації робіт щодо практичного використання та впровадження результатів дослідження.

12. Захищає дисертацію у спеціалізованій вченій раді.

Науково-дослідницька робота відображається у індивідуальному плані підготовки фахівця. Контроль виконання індивідуального плану підготовки здійснюється кафедрою шляхом атестації.

При атестації аспіранта враховуються виконання програмних вимог як освітньої, так і наукової компоненти освітньо-наукової програми. Аспіранти, що успішно пройшли щорічну атестацію, переводяться на наступний рік навчання. Аспіранти, які не пройшли атестацію, підлягають відрахуванню.

Педагогічна асистентська практика

Педагогічна асистентська практика (педагогічна практика) є обов'язковим компонентом підготовки докторів філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 «Історія та археологія». Вона має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача вищого навчального закладу.

Педагогічна асистентська практика обсягом 6 кредитів ЄКТС проводиться протягом 4 тижнів. Тривалість практики визначається залежно від графіка навчального процесу в ОНУ імені І.І.Мечникова. Асистентська педагогічна практика має здійснюватися аспірантами на третьому році навчання і проводиться у формі семінарських занять, написання та впровадження у навчальний процес власного науково-методичного твору за профілем кафедри (робоча навчальна програма, конспект лекцій, план проведення семінарського заняття та план проведення поза аудиторного заходу), підготовки й впровадження власної науково-методичної розробки.

До проходження асистентської педагогічної практики допускається аспірант, який до вступу в аспірантуру (на рівні магістратури) прослухав необхідні навчальні дисципліни і отримав відповідні педагогічні компетентності. Якщо ж аспірант не набув достатніх для проведення асистентської педагогічної практики педагогічних компетентностей – в такому випадку він має можливість спочатку прослухати такий курс, і лише потім допускається до проходження асистентської педагогічної практики. Формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців зі спеціальності 032 «Історія та археологія» відбувається під час вивчення педагогічної дисципліни «Педагогіка вищої школи» (для тих, хто не має кваліфікації викладача у дипломі провищу освіти). Відпрацювання практичних умінь і навичок аспіранта здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення, підготовку та викладання лекцій разом з керівником практики, проведення семінарських занять, організацію самостійної роботи студентів, в межах дисциплін, які викладає науковий керівник, відбувається під час проходження асистентської педагогічної практики, що передбачено

навчальним планом на другому та третьому році навчання залежно від фактичного педагогічного навантаження на кафедрі.

Метою асистентської педагогічної практики є поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальності 032 «Історія та археологія».

Педагогічна асистентська практика має бути наближеною до напрямів наукових досліджень аспіранта. Під час такої практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні дисертаційної роботи.

Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, асистентська педагогічна практика проводиться в обсязі 180 год., у тому числі не менше 30 годин семінарських занять зі студентами.

Проходження асистентської педагогічної практики передбачає виконання аспірантом наступних видів робіт:

- підготовку та прочитання 1–2 лекцій разом з лектором з дисциплін, які викладаються науковим керівником;
- підготовку та проведення семінарських занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення семінарських занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що читаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
- участь (разом з лектором) у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки – затверджуються на засіданні Вченої ради факультету.

Форми атестації здобувачів вищої освіти

Атестація аспірантів здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю

032 «Історія та археологія». В процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжну та підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та Одеського національного університету імені І.І.Мечникова підсумкова атестація випускників, що завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Навчальний рік в аспірантурі університету триває з 1 листопада поточного року по 30 квітня наступного року (семестри відсутні), включає в себе екзаменаційну сесію, щорічні канікули (липень-серпень поточного академічного року).

Атестація аспірантів здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю у червні поточного академічного року. Атестації передують проміжні звіти. Аспірант звітує на кафедрі 2 рази на рік. За результатами атестації кафедрою та вченою радою факультету оцінюється успішність виконання аспірантом вимог освітньо-наукової програми та приймається рішення про переведення на наступний рік навчання, або завершення навчання, або відрахування за невиконання вимог освітньо-наукової програми.

Проміжна атестація

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за всіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає три модулі: 1) теоретичний, 2) науково-дослідницький, 3) практичний.

Атестація за теоретичним модулем передбачає складання іспитів та заліків відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 032«Історія та археологія». Наприкінці першого і другого року навчання формується графік екзаменаційної сесії відповідно до робочого навчального плану. Технологія проміжної атестації включає наступні етапи:

- розробка теоретичних питань науково-аналітичного характеру по кожній навчальній дисципліні;
- проведення контролю;
- перевірка виконаних завдань;
- усне обговорення письмових відповідей на теоретичні питання, творчі завдання, відповіді на додаткові запитання;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей теоретичної підготовки аспірантів відповідно до об'єктивних критеріїв.

Науково-дослідницький модуль, відповідно до навчального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів раз на рік та звітування на засіданні кафедри двічі на рік. Метою проміжної атестації є контроль за

виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи.

Практичний модуль, відповідно до начального плану, передбачає проведення асистентської педагогічної практики на третьому році навчання. Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі наказу щодо проведення педагогічної (асистентської) практики під час підсумкової конференції з врахуванням висновків (звітів) кафедральних керівників щодо проведення захисту асистентської педагогічної практики.

Підсумкова атестація

Метою підсумкової атестації є встановлення відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам Освітньо-наукової програми доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032«Історія та археологія». Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками: 1) оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки; 2) встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032«Історія та археологія».

Нормативною формою підсумкової атестації є прилюдний захист результатів науково-дослідницької роботи, які представлені у вигляді дисертації. Він дозволяє встановити відповідність рівня науково-дослідницької підготовки аспіранта та вимог, що висуваються до доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032«Історія та археологія».

Підсумкову атестацію у вигляді прилюдного захисту дисертації здійснює спеціалізована вчена рада, склад якої затверджується Міністерством освіти і науки України на підставі чинних нормативно-правових документів. В окремих випадках згідно з Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. (ст.6.3, 30.5.5) створюється разова спеціалізована вчена рада у складі 6–7 фахівців відповідного профілю, з яких не менше двох мають бути працівниками інших вищих навчальних закладів або наукових установ. Персональний склад такої ради затверджується Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

На дисертаційну роботу доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032«Історія та археологія» покладається основна дослідницька і фахова кваліфікаційна функція, яка виражається у здатності здобувача ступеня доктора філософії вести самостійний науковий пошук,

вирішувати прикладні наукові завдання і здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску при вирішенні актуальних суспільних і державних проблем. Вона являє собою результат самостійної наукової роботи аспіранта і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису.

Підсумкова атестація аспірантів, що повністю виконали програму підготовки докторів філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І.Мечникова за спеціальністю 032«Історія та археологія», завершується присудженням наукового ступеня «доктор філософії» в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032«Історія та археологія» з врученням диплому встановленого зразка про рівень освіти та кваліфікацію.

Таблиця 1. Перелік компетентностей здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 032«Історія та археологія»

Компетентності	Шифр компетентності
ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Компетентності соціально–особистісні	КСО
здатність виконувати норми національного та міжнародного законодавства;	КСО.01
креативність, здатність до системного мислення;	КСО.02
здатність до толерантних комунікаційних взаємодій;	КСО.03
здатність вчитися; наполегливість у досягненні мети	КСО.04
Загальнонаукові (системні)	КЗН
здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	КЗН.01
навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій;	КЗН.02
здатність проведення власного наукового дослідження на сучасному рівні; оволодіння методологією наукової діяльності;	КЗН.03
здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;	КЗН.04
здатність працювати в міжнародному науковому просторі, оволодіння елементами професійної етики;	КЗН.05
здатність розробляти та управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукового дослідження, реєстрації прав інтелектуальної власності;	КЗН.06
здатність до продукування нових ідей, розв’язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності	КЗН.07
Інструментальні	КІ

у достатній мірі володіти українською мовою для усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження;	КІ.01
здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також повного розуміння іншомовних наукових текстів з спеціальності;	КІ.02
здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних технологій;	КІ.03
опанування методологією наукової та методикою педагогічної діяльності у закладі вищої освіти	КІ.04
ПРОФЕСІЙНІ (ФАХОВІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Фахові загальні	КФЗ
здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;	КФЗ.01
вміння використовувати спеціальний інструментарій, необхідний для вивчення, аналізу та інтерпретації документів та інших джерел з історії окремих періодів та регіонів	КФЗ.02
здатність до побудови тлумачно-інтерпретативних схем історичного нарративу з використанням існуючих та власних теоретичних моделей в історичному та археологічному дослідженні;	КФЗ.03
здатність застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень, моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів та методик дослідження;	КФЗ.04
орієнтуватися в основних етапах розвитку історичної науки з метою визначення місця історичних досліджень в генеральному руслі сучасної науки;	КФЗ.05
Фахові спеціальні	КФС
опанувати загальними знаннями відносно методології, інструментарію та питань широких діахронічних, тематичних та просторових перспектив світової історії від стародавніх цивілізацій до сучасності;	КФС.01
здатність орієнтуватися в головних поняттях та термінах історичної науки та критично оцінювати їх; опанувати методи роботи з історичними джерелами	КФС.02
розуміння ключових проблем різних галузей історичної науки, відкритість до міждисциплінарного підходу; здатність до аналізу інтеграційних процесів в модерній	КФС.03

Україні та Європі	
розуміти механізм комунікації носіїв різних культур та релігій, наслідки міжкультурної взаємодії; вміти здійснювати реконструкції моделей міжкультурних взаємин;	КФС.04
орієнтуватися в основних наукових підходах щодо студіювання професійних субкультур, а також в теорії та практиці дослідницьких стратегій	КФС.05

Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені через набуття ними теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей достатніх для продукування нових ідей, розв’язання комплексу проблем у галузі професійної та (або) дослідницької діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну значимість.

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування за спеціальністю 032 «Історія та археологія» курсів та спецкурсів в обсязі 39 кредитів.
2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.
3. Проходження та успішний захист асистентської педагогічної практики.
4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою до захисту на спеціалізованій вченій раді, що діє в університеті.
5. Публікація за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менше як 1 стаття має бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних.
6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менше 3-х всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій, семінарів та інших форм наукової комунікації.

Таблиця 2. Результати навчання, загальні та фахові компетентності здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 032 «Історія та археологія»

Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання	Шифр результатів навчання
Компетентності соціально-особистісні	КСО		
Здатність виконувати норми національного та міжнародного законодавства	КСО.01	Знати та використовувати основні положення міжнародних конвенцій, угод, до яких приєдналась Україна	РН.01
		Вміти використовувати основні положення законодавства України з інтелектуальної власності	РН.02
Креативність, здатність до системного мислення	КСО.02	Ставити дидактичні цілі заняття; визначати, планувати структуру і зміст різних типів навчальних занять відповідно до дидактичних цілей; складати розгорнуті план-конспекти різних типів навчальних занять;	РН.03
		Застосовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності учнів (робота в групах, кооперативна, індивідуальна, колективна робота)	РН.04
Здатність до толерантних комунікаційних взаємодій	КСО.03	Уміти уважно ставитись до культурних та індивідуальних відмінностей при навчанні й дослідженні груп людей із різними характеристиками з метою уникнення дискримінації	РН.05
		З урахуванням моральних переконань знаходити компромісні рішення в колективі при здійсненні професійної та педагогічної діяльності	РН.06
		Створювати дійові системи комунікації з вітчизняними і зарубіжними колегами, розуміти етику ділового спілкування з представниками країн різних культур	РН.07
Здатність вчитися; наполегливість у досягненні мети	КСО.04	Уміння сформулювати власну мотиваційну систему відповідно до поставлених цілей, мобілізувати необхідні власні компетенції та поповнювати лексичний і граматичний матеріал	РН.08
		Встановлювати власні політичні переконання та політичні переконання учасників спільної діяльності	РН.09
Загальнонаукові (системні)	КЗН		

Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання	Шифр результатів навчання
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	КЗН.01	Знати сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідницької та професійної діяльності і на межі предметних галузей знань	РН.10
		Уміння збирати, обробляти, зберігати та аналізувати наукову інформацію з метою вибору на пряму досліджень за обраною темою з використанням сучасних інформаційних технологій	РН.11
Навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій	КЗН.02	Уміння представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних можливостей.	РН.12
		Уміння виконувати інноваційну діяльність щодо впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу.	РН.13
Здатність проведення власного наукового дослідження на сучасному рівні;	КЗН.03	Знати праці провідних зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загально цивілізаційного процесу	РН.14
		Здатність само розвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийнятих експертних рішень	РН.15
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	КЗН.04	Вміння здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми	РН.16
		Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами	РН.17
Здатність працювати в міжнародному науковому просторі, оволодіння елементами професійної етики	КЗН.05	Здатність формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки	РН.18
		Спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі історії та археології	РН.19
		Здатність працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії	РН.20

Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання	Шифр результатів навчання
		Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності.	РН.21
Здатність розробляти та управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукового дослідження, реєстрації прав інтелектуальної власності	КЗН.06	Ініціювати, організувати та проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань	РН.22
		Вміти формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій)	РН.23
		Знати принципи фінансування науково-дослідної роботи, вміння підготувати запит на отримання фінансування, звітну документацію, реєстрації прав інтелектуальної власності	РН.24
здатність до продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності	КЗН.07	Аналізувати вчення основних філософських концепцій та тексти європейської та української традицій, спираючись на історію філософських вчень, формувати власну філософську позицію зі світоглядних питань	РН.25
		Обґрунтовувати власні світоглядні позиції на основі знань історико-культурної спадщини України та світу, а також турбуватися про збереження та примноження національної та світової культурної спадщини	РН.26
Інструментальні	КІ		
У достатній мірі володіти українською мовою для усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження	КІ.01	Здійснювати аналіз і коригувати тексти відповідно до норм української літературної мови у виробничих умовах, працюючи з джерелами фахової інформації	РН.27
		Вміти використовувати у педагогічній діяльності різні види мовлення, володіти технікою мовлення, професійними особливостями голосу	РН.28
Здобуття мовних компетентностей, достатніх для	КІ.02	Користуватися (читати, писати, перекладати) іноземними мовами в обсязі тематики, зумовленої	РН.29

Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання	Шифр результатів навчання
представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також повного розуміння іншомовних наукових текстів з спеціальності		професійними потребами	
		Представляти та доповідати результати досліджень іноземною мовою	PH.30
здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних технологій;	KI.03	Уміння представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей, наукових публікацій з використанням сучасних технологій	PH.31
		Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз	PH.32
опанування методологією наукової та методикою педагогічної діяльності у закладі вищої освіти	KI.04	Визначати методологію педагогіки, вміти застосовувати методи науково-педагогічної роботи з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу	PH.33
Фахові загальні	КФЗ		
здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;	КФЗ.01	Вміти аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання	PH.34
		Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері	PH.35
вміння використовувати спеціальний інструментарій,	КФЗ.02	Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження	PH.36
		Визначати рівень об'єктивності	PH.37

Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання	Шифр результатів навчання
необхідний для вивчення, аналізу та інтерпретації документів та інших джерел з історії окремих періодів та регіонів		фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації	
		Вміти коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін; рецензувати наукові праці та реферувати певні розділи синтетичних творів	РН.38
здатність до побудови тлумачно-інтерпретативних схем історичного наративу з використанням існуючих та власних теоретичних моделей в історичному та археологічному дослідженні, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань;	КФ3.03	Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та археологічному дослідженні	РН.39
		Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі на підставі наукових спостережень	РН.40
здатність застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень, моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів та методик дослідження;	КФ3.04	Вміти формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження	РН.41
		Обґрунтувати необхідний для наукового дослідження категоріальний апарат, методи дослідження	РН.42
орієнтуватися в основних етапах розвитку історичної науки з метою визначення місця історичних досліджень в генеральному руслі сучасної науки;	КФ3.05	Вміти застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі загально-історичних та спеціальних історичних дисциплін сучасними методами	РН.43
		Уміти визначати методологічні принципи та методи історичного та археологічного дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи	РН.44
Фахові спеціальні	КФС		
опанувати загальними знаннями відносно	КФС.01	Орієнтуватися в еволюції інтерпретацій історії політичної думки	РН.45

Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання	Шифр результатів навчання
методології, інструментарію та питань широких діахронічних, тематичних та просторових перспектив світової історії від стародавніх цивілізацій до сучасності;		в західній та вітчизняній історіографії. Вміти використати у власних дослідницьких розшуках сучасні підходи до вивчення історії політичної думки	РН.46
		Опанувати знаннями критичного розуміння світової історії, оволодіти методами роботи з усноісторичними джерелами, розумітися на сучасних трактуваннях інтелектуальної історії як напрямку історичних досліджень	
здатність орієнтуватися в головних поняттях та термінах історичної науки та критично оцінювати їх; опанувати методи роботи з історичними джерелами	КФС.02	Знати основні методологічні принципи і категорії, визначати місце основних теоретичних концепцій, які дозволяють поглибити термінологічний та понятійний апарати історика	РН.47
відкритість до міждисциплінарного підходу; здатність до аналізу інтеграційних процесів в модерній Україні та Європі	КФС.03	Дотримуватися відкритості до інших наук, включення до власного дослідження елементів та теорій соціальних, економічних, політичних наук тощо	РН.48
		Знати відповідну історіографію та джерела; існуючі дискусійні проблеми щодо окремих історичних реконструкцій, регіональні особливості української історіографії. Окреслювати значення історичних досліджень в галузі місцевої історії для розширення інформаційного простору в сфері історичних знань та формуванні суспільної свідомості.	РН.49
розуміти механізм комунікації носіїв різних культур та релігій, наслідки міжкультурної взаємодії; вміти здійснювати реконструкції моделей міжкультурних взаємин;	КФС.04	Вміти моделювати реконструкції моделей міжкультурних та релігійних взаємин, виокремлювати в предметах матеріальної і духовної культури іншокультурні елементи, регіональну специфіку етнокультури	РН.50
орієнтуватися в основних наукових підходах щодо студіювання	КФС.05	Знати основні напрямки джерелознавчого аналізу та теоретичні підходи до вивчення суспільства і його підсистем; розуміти інформаційність	РН.51

Компетентності	Шифр компетентності	Результати навчання	Шифр результатів навчання
професійних субкультур, а також в теорії та практиці дослідницьких стратегій		археологічних джерел та основні принципи відображення соціальних структур в матеріальній культурі	
		Вміти виявити та працювати із корпоративними практиками; опрацьовувати гуманітарні методи під час вивчення структур та суспільних інституцій	PH.52

Таблиця 3

**Зміст підготовки здобувачів освітнього ступеня доктор філософії
за спеціальністю 032 «Історія та археологія» та очікувані результати
навчання**

Назва навчальної дисципліни або практики	Назва змістового модуля	Шифр компетентностей	Очікувані результати навчання
1	2	3	4
1. НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ			
1.1. Дисципліни загальної підготовки			
Історія, концепції та проблеми історичної науки	1. Світова історична наука: концептуальний та проблемний розвиток. 2. Організація історичної науки в світі та її специфіка в Україні.	КСО.03 КСО.04 КЗН.03 КЗН.04 КЗН.07 КІ.03 КФ3.01 КФ3.02 КФ3.03 КФ3.05 КФС.01	Уміти уважно ставитись до культурних та індивідуальних відмінностей при навчанні й дослідженні груп людей із різними характеристиками з метою уникнення дискримінації. Встановлювати власні політичні переконання та політичні переконання учасників спільної діяльності. Знати праці провідних зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загально цивілізаційного процесу. Здатність само розвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийнятих експертних рішень. Вміння здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми. Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами. Аналізувати вчення основних філософських концепцій та тексти європейської та української традицій, спираючись на історію філософських вчень, формувати власну філософську позицію зі світоглядних питань. Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у

			фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз. Вміти аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання. Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері. Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження. Вміти коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін; рецензувати наукові праці та реферувати певні розділи синтетичних творів. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та археологічному дослідженні. Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі на підставі наукових спостережень. Вміти застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі загально-історичних та спеціальних історичних дисциплін сучасними методами. Уміти визначати методологічні принципи та методи історичного та археологічного дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи. Орієнтуватися в еволюції інтерпретацій історії політичної думки в західній та вітчизняній історіографії. Вміти використати у власних дослідницьких розшуках сучасні підходи до вивчення історії політичної думки. Опанувати знаннями критичного розуміння світової історії, розумітися на сучасних трактуваннях інтелектуальної історії як напрямку

			історичних досліджень.
Методологія та філософія наукових досліджень	1. Філософські методи 2. Формування методології філософського дослідження	КЗН.01 КЗН.07 КФЗ.02 КФС.04	Знати сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідницької та професійної діяльності і на межі предметних галузей знань. Уміння збирати, обробляти, зберігати та аналізувати наукову інформацію з метою вибору напряму досліджень за обраною темою з використанням сучасних інформаційних технологій. Аналізувати вчення основних філософських концепцій та тексти європейської та української традицій, спираючись на історію філософських вчень, формувати власну філософську позицію зі світоглядних питань. Обґрунтовувати власні світоглядні позиції на основі знань історико-культурної спадщини України та світу, а також турбуватися про збереження та примноження національної та світової культурної спадщини. Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації. Вміти коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін; рецензувати наукові праці та реферувати певні розділи синтетичних творів. Вміти моделювати реконструкції моделей міжкультурних та релігійних взаємин, виокремлювати в предметах матеріальної і духовної культури іншокультурні елементи, регіональну специфіку етнокультури.
Academic writing	1. Участь у міжнародних академічних	КСО.03 КЗН.05 КСО.04	Здатність до професійного спілкування іноземними мовами, зокрема англійською, із зарубіжними

	конференціях 2.Презентація інформації	KI.02 KI.03	професійними партнерами; читати і осмислювати професійно орієнтовану та загальнонаукову іншомовну літературу, використовувати її у соціальній та професійній сферах. Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності. Користуватися (читати, писати, перекладати) іноземними мовами в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами. Розпізнавати терміни, словосполучення в текстах іноземною мовою з галузі гуманітарних дисциплін та здійснювати їх переклад. Представляти та доповідати результати досліджень іноземною мовою.
Педагогічна практика		KCO.02 KCO.03 KЗН.02 KЗН.05 KЗН.06 KI.01 KI.04	Застосовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності учнів (робота в групах, кооперативна, індивідуальна, колективна робота). Використовувати передовий педагогічний досвід, інноваційні педагогічні технології. Мобілізувати необхідні власні компетенції та поповнювати лексичний і граматичний матеріал. Вміти використовувати у педагогічній діяльності різні види мовлення, володіти технікою мовлення, професійними особливостями голосу. Визначати методологію педагогіки, вміти застосовувати методи науково-педагогічного дослідження з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу. Знати основні методичні особливості викладання в закладах вищої освіти.
1.2. Дисципліни професійної підготовки			
Сучасні досягнення	1. Основні осередки розвитку	KЗН.04 KЗН.05	Вміння здійснювати моніторинг наукових джерел

історичної науки	історичної науки в Україні і світі 2. Основні тренди й досягнення історичної науки в Україні й світі	КІ.03 КФЗ.01 КФЗ.02 КФЗ.03 КФС.02 КФС.03	інформації відносно досліджуваної проблеми. Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності історіографічних джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами. Здатність формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки. Спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі історії історичної науки та її сучасного становища. Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз. Вміти аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання. Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в сфері української історії та історіографії. Знання методологічних принципів та методів історичного та історіографічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та історіографічному дослідженні. Дотримуватися відкритості до інших наук, включення до власного дослідження елементів та

			теорій соціальних, економічних, політичних наук тощо
Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності	1. Техніки управління проектами та програмами 2. Охорона інтелектуальної власності	КСО.01 КСО.03 КСО.04 КЗН.01 КЗН.02 КЗН.03 КЗН.05 КЗН.06 КІ.01 КІ.02 КФЗ.03 КФС.03	Знання нормативної бази щодо охорони інтелектуальної власності. Вміти пропагувати серед студентів та учнів права, свободи та обов'язки людини і громадянина, що закріплені Конституцією України; Вміти використовувати основні положення законодавства України з інтелектуальної власності Уміння управляти проектами та програмами. Використовувати основні положення законодавства з охорони праці, екологічного права та цивільного захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій. Здійснювати аналіз і коригувати тексти відповідно до норм української літературної мови у виробничих умовах, працюючи з джерелами фахової інформації
Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження	1. Методи наукових досліджень в історії та археології. 2. Форми апробації та презентації результатів наукових досліджень.	КЗН.01 КЗН.02 КЗН.03 КЗН.04 КЗН.06 КІ.01 КІ.02 КІ.03 КФЗ.02 КФЗ.04 КФС.01	Знати основні методи та теоретичні підходи до процесу наукового дослідження в системі історичних наук. Вміти застосовувати ці методи та теоретичні підходи на практиці. Презентувати результати наукових досліджень в усній та письмовій формі українською та/або іноземними мовами. Студент буде здатен: моделювати власне наукове дослідження одноосібно, у складі команди та у мультидисциплінарному оточенні; розробляти структуру методології власного наукового дослідження; визначати найефективніші засоби репрезентації результатів власного наукового дослідження; використовувати набуті навички, знання та вміння для отримання

			цільового фінансування
Професійна етика викладача та науковця	1. Основи і базові культурно-цивілізаційні подвалини професійної етики викладача. 2. Етико-аксіологічна спрямованість сучасної освіти та науки.	КСО.01 КСО.03 КЗН.02 КЗН.05 КФС.05	Вміти пропагувати серед студентів та учнів права, свободи та обов'язки людини і громадянина, що закріплені Конституцією України. Знати базові основи професійної етики викладача, морально-психологічні аспекти взаємовідношень та спілкування. Здатність працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії. Уміти уважно ставитись до культурних та індивідуальних відмінностей при навчанні й дослідженні груп людей із різними характеристиками з метою уникнення дискримінації. З урахуванням моральних переконань знаходити компромісні рішення в колективі при здійсненні професійної та педагогічної діяльності. Створювати дійові системи комунікації з вітчизняними і зарубіжними колегами, розуміти етику ділового спілкування з представниками країн різних культур. Спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі історії та археології.
2. ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ			
Археологія Буджака	1. Епохи каменю та енеоліту-бронзи. 2. Ранній залізний вік. 3. Ранньосередньовічна та давньоруська археологія.	КЗН.04 КІ.03 КФЗ.01 КФЗ.02 КФЗ.05 КФС.01 КФС.05	Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами. Уміння представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей, наукових публікацій з використанням сучасних технологій. Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так

		і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз. Вміти аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання. Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації. Вміти коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін; рецензувати наукові праці та реферувати певні розділи синтетичних творів. Вміти застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі загально-історичних та спеціальних історичних дисциплін сучасними методами. Уміти визначати методологічні принципи та методи історичного та археологічного дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи. Орієнтуватися в еволюції інтерпретацій історії політичної думки в західній та вітчизняній історіографії. Вміти використати у власних дослідницьких розшуках сучасні підходи до вивчення історії політичної думки. Знати основні напрямки джерелознавчого аналізу та теоретичні підходи до вивчення суспільства і його підсистем; розуміти інформаційність археологічних джерел та основні

			принципи відображення соціальних структур в матеріальній культурі.
Військова історія в європейському науковому просторі	1. Військова історія в європейському науковому просторі	КЗН.03 КФЗ.02 КФЗ.05 КФС.03 КФС.05	Вміти аналізувати фактологічну військово-історичну інформацію по найбільш поширеним в європейській науці методикам; читати військово-історичні карти та схеми, розрізняючи та в разі необхідності об'єднуючи за для вироблення єдиної концепції чи встановлення історичного факту радянські та західні нормативи; практично використовувати військово-історичну й військово-технічну інформацію у власних наукових дослідженнях.
Дослідження місцевої історії України, кінець XVIII – початок XX ст.: персоналії, історична реконструкція та інтерпретація	1. Дослідження історії українських регіонів. 2. Дослідження історії населених пунктів.	КФЗ.02 КФЗ.03 КФЗ.05 КФС.03 КФС.05	Знання методологічних принципів та методів історичного та історіографічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи висвітлення минулих подій в історіографічних джерелах, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та історіографічному дослідженні. Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі розвитку регіональної історіографії на підставі наукового дослідження історіографічних фактів. Вміти застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі загально-історичних та історіографічної дисциплін сучасними методами. Уміти визначати методологічні принципи та методи історичного та історіографічного дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи, зокрема, з історичної регіоналістики. Знати відповідну історіографію та джерела; існуючі дискусійні проблеми щодо реконструкції суспільного значення регіональних

			історичних досліджень, регіональні особливості висвітлення історії української історіографії. Окреслювати значення історичних досліджень в галузі місцевої історії та історіографії для розширення інформаційного простору в сфері історичних знань та формуванні суспільної свідомості. Знати основні напрямки джерелознавчого аналізу та теоретичні підходи до вивчення суспільної історичної думки та історико-регіональних досліджень; розуміти інформаційність історичних та історіографічних джерел та основні принципи відображення суспільних особливостей в інтелектуальній рефлексії модерної доби.
Українці Порубіжжя Лісостепу Степу	1. Природно-географічні, історичні умови заселення та формування етнічного складу населення Порубіжжя. 2. Особливості традиційно-побутової культури українців Порубіжжя	КЗН.07 КФЗ.01 КФЗ.02 КФЗ.03 КФС.04	Обґрунтовувати власні світоглядні позиції на основі знань історико-культурної спадщини України та світу, а також турбуватися про збереження та примноження національної та світової культурної спадщини. Вміти аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання. Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері. Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації. Вміти коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін; рецензувати наукові праці та реферувати певні розділи

			синтетичних творів. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та археологічному дослідженні. Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі на підставі наукових спостережень. Вміти моделювати реконструкції моделей міжкультурних та релігійних взаємин, виокремлювати в предметах матеріальної і духовної культури іншокультурні елементи, регіональну специфіку етнокультури.
Новоросійський університет в європейському науковому та освітньому просторі	1. Розвиток вищої освіти в європейському науковому просторі першої половини XIX ст. 2. Становлення та розвиток Новоросійського університету в освітньому просторі другої половини XIX ст.	КФЗ.01 КФЗ.02 КФЗ.04 КФЗ.05 КФС.02 КФС.05	Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері на практиці; використовувати знання історії європейських університетів у своїй педагогічній діяльності в освітніх установах середньої та вищої професійної освіти; аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання; будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі на підставі наукових спостережень; здійснювати реконструкції моделей міжкультурних та релігійних взаємин, виокремлювати в предметах матеріальної і духовної культури іншокультурні елементи, регіональну специфіку етнокультури; опанувати знаннями критичного розуміння світової історії, розумітися на сучасних трактуваннях інтелектуальної історії як напрямку історичних досліджень; опрацьовувати гуманітарні методи під час вивчення структур та суспільних інституцій; представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних можливостей.

Історія економічної думки України	1. Історія економічної думки України у середні віки та новий час. 2. Особливості розвитку економічної думки в Україні у XIX ст.	КФЗ.03 КФЗ.05 КФС.01 КФС.05	Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та історико-економічному дослідженні. Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі на підставі наукових спостережень. Вміти застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі історії економічної думки сучасними методами. Уміти визначати методологічні принципи та методи історичного дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи. Орієнтуватися в еволюції інтерпретацій історії економічної думки в західній та вітчизняній історіографії. Вміти використати у власних дослідницьких розшуках сучасні підходи до вивчення історії економічної думки. Знати основні напрямки джерелознавчого аналізу та теоретичні підходи до вивчення суспільства і його підсистем; розуміти інформаційність джерел та основні принципи відображення в них еволюції економічної думки.
Соціальний устрій давніх суспільств	1. Теоретичний рівень соціоархеологічного напрямку; 2. Реконструкція суспільного устрою за даними археології.	КСО.02 КЗН.04 КФЗ.02 КФЗ.03 КФС.01 КФС.02 КФС.05	Ставити дидактичні цілі заняття; визначати, планувати структуру і зміст різних типів навчальних занять відповідно до дидактичних цілей; складати розгорнуті план-конспекти різних типів навчальних занять. Вміння здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми. Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами. Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати

			достовірність та репрезентативність джерельної інформації. Вміти коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін; рецензувати наукові праці та реферувати певні розділи синтетичних творів. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та археологічному дослідженні. Орієнтуватися в еволюції інтерпретацій історії політичної думки в західній та вітчизняній історіографії. Вміти використати у власних дослідницьких розшуках сучасні підходи до вивчення історії політичної думки. Знати основні методологічні принципи і категорії, визначати місце основних теоретичних концепцій, які дозволяють поглибити термінологічний та понятійний апарати історика. Знати основні напрямки джерелознавчого аналізу та теоретичні підходи до вивчення суспільства і його підсистем; розуміти інформаційність археологічних джерел та основні принципи відображення соціальних структур в матеріальній культурі. Вміти виявити та працювати із корпоративними практиками; опрацьовувати гуманітарні методи під час вивчення структур та суспільних інституцій.
Сучасні проблеми інтелектуальної історії	1. Інтелектуальна історія: становлення та етапи розвитку 2. Політичний гебраїзм в англійській політичній думці доби революції	КЗН.04 КІ.03 КФЗ.02 КФЗ.03 КФЗ.05 КФС.01 КФС.02	Вміння здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми. Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами. Уміння представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів,

	XVIIст.		доповідей, наукових публікацій з використанням сучасних технологій. Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації. Вміти коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної дисципліни; рецензувати наукові праці. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному дослідженні. Вміти застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі загально-історичних та спеціальних історичних дисциплін сучасними методами. Уміти визначати методологічні принципи та методи історичного дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи. Орієнтуватися в еволюції інтерпретацій історії політичної думки в західній та вітчизняній історіографії. Вміти використати у власних дослідницьких розшуках сучасні підходи до вивчення історії політичної думки. Опанувати критичне розуміння світової історії, розумітися на сучасних трактуваннях інтелектуальної історії як напрямку історичних досліджень. Знати основні методологічні принципи і категорії, визначати місце основних теоретичних концепцій, які дозволяють поглибити термінологічний та понятійний апарати історика.
Наукова діяльність православного	1.Евристична та дослідницька діяльність	КФЗ.01 КФЗ.03 КФС.03	Вміти аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало

духовенства в контексті розвитку історичної науки	православного духовенства. 2. Науково-історична спадщина православного духовенства	КФС.04	дослідженні питання. Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та історіографічному дослідженні. Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі наукових історичних досліджень, що здійснювались представниками окремих соціальних груп, на підставі наукових спостережень. Знати відповідну історіографію та джерела; існуючі дискусійні проблеми щодо окремих історичних реконструкцій, регіональні особливості української історіографії в галузі вивчення історіографічної діяльності духовенства. Окреслювати значення історичних досліджень в галузі місцевої історії для розширення інформаційного простору в сфері історичних знань та формуванні суспільної свідомості. Вміти моделювати реконструкції моделей міжкультурних та релігійних взаємин, виокремлювати регіональну специфіку релігійного життя.
Антропологія академічної спільноти	1. Теоретичні основи студіювання професійних субкультур академічних спільнот. 2. Школи та напрями науки як предмет дослідження. 3. Ритуали та фольклор наукових корпорацій як предмет	КСО.02 КЗН.02 КЗН.04 КЗН.05 КФЗ.03 КФЗ.04 КФС.02 КФС.05	Ставити дидактичні цілі заняття; визначати, планувати структуру і зміст різних типів навчальних занять відповідно до дидактичних цілей; складати розгорнуті план-конспекти різних типів навчальних занять. Уміння представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних можливостей. Вміння здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми. Здатність здійснювати процедуру

	антропологічного дослідження.		встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами. Здатність формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки. Спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі історії та археології. Здатність працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії. Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та археологічному дослідженні. Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі на підставі наукових спостережень. Вміти формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження. Обґрунтувати необхідний для наукового дослідження категоріальний апарат, методи дослідження. Знати основні методологічні принципи і категорії, визначати місце основних теоретичних концепцій, які дозволяють поглибити термінологічний та понятійний апарати історика. Вміти виявити та працювати із корпоративними практиками; опрацьовувати гуманітарні методи під час вивчення структур та суспільних інституцій.
Усноісторичні проекти дослідженнях новітньої історії	1. Усноісторичні проекти дослідженнях новітньої історії	КЗН.01 КЗН.03 КФЗ.01 КФЗ.02 КФЗ.04 КФЗ.05 КФС.01 КФС.02	Знати сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідницької та професійної діяльності і на межі предметних галузей знань. Знати праці провідних зарубіжних вчених, наукові школи та

			фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загально цивілізаційного процесу. Вміти аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання. Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері. Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження. Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації, коментувати, анутовати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін. Вміти рецензувати та реферувати наукові праці з історії та археології. Обґрунтувати необхідний для наукового дослідження категоріальний апарат, методи дослідження. Вміти застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі загально-історичних та спеціальних історичних дисциплін сучасними методами. Опанувати знаннями критичного розуміння світової історії, оволодіти методами роботи з усноісторичними джерелами. Знати основні методологічні принципи і категорії, визначати місце основних теоретичних концепцій, які дозволяють поглибити термінологічний та понятійний апарати історика.
Революції в модерній	1. Революції в модерній історії	КФЗ.01 КФЗ.02	Вміти працювати з джерелами до пропонованого курсу;

Україні XIX - XXI ст.	Україні XIX-XXI ст.	КФЗ.03 КФС.03 КФС.05	використовувати різноманітні наукові методи для обробки комплексу наявної інформації; здійснювати пошук альтернативних оцінок в осмислені пропонованого матеріалу робити узагальнення щодо інтеграційних процесів в модерній історії України та Європи; осмислювати теоретичний матеріал у відповідності до тематики своїх наукових пошуків; використовувати матеріали курсу у своїй майбутній професійній діяльності; використовувати дані політичних та соціальних наук щодо теорій революцій.
Педагогіка вищої школи	1. Загальні основи педагогіки вищої школи 2. Теорія навчання у вищій школі 3. Теорія виховання у вищій школі	КСО.02 КСО.04 КІ.01 КІ.04	Ставити дидактичні цілі заняття; визначати, планувати структуру і зміст різних типів навчальних занять відповідно до дидактичних цілей; складати розгорнуті план-конспекти різних типів навчальних занять; Застосовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності учнів (робота в групах, індивідуальна, колективна робота) Використовувати передовий педагогічний досвід, інноваційні педагогічні технології. Мобілізувати необхідні власні компетенції та поповнювати лексичний і граматичний матеріал. Вміти використовувати у педагогічній діяльності різні види мовлення, володіти технікою мовлення, професійними особливостями голосу. Визначати методологію педагогіки, вміти застосовувати методи науково-педагогічного дослідження з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу. Знати основні методичні особливості викладання в закладах вищої освіти.

Таблиця 4. Розподіл змісту освітньої програми, навчальний час за циклами підготовки, навчальними дисциплінами, практиками та шифри сформованих компетентностей

Назва навчальної дисципліни або практики	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин	Курс	Шифр компетентностей, що мають бути сформовані
І. Цикл загальної підготовки				
Історія, концепції та проблеми історичної науки	3	90	1	КСО.03 КСО.04 КЗН.03 КЗН.04 КЗН.07 КІ.03 КФЗ.01 КФЗ.02 КФЗ.03 КФЗ.05 КФС.01
Методологія та філософія наукових досліджень	3	90	1	КЗН.01 КЗН.07 КФЗ.02 КФС.04
Academic writing	6	180	1,2	КСО.03 КЗН.05 КСО.04 КІ.02 КІ.03
Педагогічна практика	6	180	3	КСО.02 КСО.03 КЗН.02 КЗН.05 КЗН.06 КІ.01 КІ.04
ІІ. Цикл професійної підготовки				
<i>Нормативні дисципліни</i>				
Сучасні досягнення історичної науки	6	180	2	КЗН.04 КЗН.05 КІ.03

				КФ3.01 КФ3.02 КФ3.03 КФС.02 КФС.03
Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності	3	90	2	КСО.01 КСО.03 КСО.04 КЗН.01 КЗН.02 КЗН.03 КЗН.05 КЗН.06 КІ.01 КІ.02 КФ3.03 КФС.03
Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження	3	90	2	КЗН.01 КЗН.02 КЗН.03 КЗН.04 КЗН.06 КІ.01 КІ.02 КІ.03 КФ3.02 КФ3.04 КФС.01
Професійна етика викладача та науковця	3	90	1	КСО.01 КСО.03 КЗН.02 КЗН.05 КФС.05
<i>Дисципліни вільного вибору аспірантів</i>				
Археологія Буджака	3	90	1	КЗН.04 КІ.03 КФ3.01 КФ3.02 КФ3.05 КФС.01 КФС.05
Дослідження місцевої історії України, кінець XVIII – початок XX ст.: персоналії, історична реконструкція та інтерпретація	3	90	1	КФ3.02 КФ3.03 КФ3.05 КФС.03 КФС.05
Військова історія в європейському науковому просторі	3	90	1	КЗН.03 КФ3.02 КФ3.05 КФС.03 КФС.05
Українці Порубіжжя Лісостепу і	3	90	1	КЗН.07

Стелу				КФ3.01 КФ3.02 КФ3.03 КФС.04
Історія економічної думки України	3	90	1	КФ3.03 КФ3.05 КФС.01 КФС.05
Новоросійський університет в європейському науковому та освітньому просторі	3	90	1	КФ3.01 КФ3.02 КФ3.04 КФ3.05 КФС.02 КФС.05
Соціальний устрій давніх суспільств	3	90	2	КСО.02 КЗН.04 КФ3.02 КФ3.03 КФС.01 КФС.02 КФС.05
Наукова діяльність православного духовенства в контексті розвитку історичної науки	3	90	2	КФ3.01 КФ3.03 КФС.03 КФС.04
Сучасні проблеми інтелектуальної історії	3	90	2	КЗН.04 КІ.03 КФ3.02 КФ3.03 КФ3.05 КФС.01 КФС.02
Антропологія академічної спільноти	3	90	2	КСО.02 КЗН.02 КЗН.04 КЗН.05 КФ3.03 КФ3.04 КФС.02 КФС.05
Револуції в модерній Україні ХІХ - ХХІ ст.	3	90	2	КФ3.01 КФ3.02 КФ3.03 КФС.03 КФС.05
Усноісторичні проекти в дослідженнях новітньої історії	3	90	2	КЗН.01 КЗН.03 КФ3.01 КФ3.02 КФ3.04 КФ3.05 КФС.01

				КФС.02
Педагогіка вищої школи	3	90	2	КСО.02 КСО.04 КІ.01 КІ.04

Таблиця 5. Розподіл змісту освітньої програми та максимальний навчальний час за циклами підготовки

Цикл підготовки	Навчальний час за циклами (кредитів ЄКТС /академ.годин)	%
1	2	3
Загальний час навчальної підготовки:	45/1350	100
Цикл загальної підготовки, в т.ч.	18/540	40
Нормативні дисципліни	18/540	40
Цикл професійної підготовки, в т.ч.	27/810	60
Нормативні дисципліни	15/450	33
Дисципліни вільного вибору аспірантів	12/360	27

Декан факультету

Професор

В.Г.Кушнір